

УДК 027.7

Вікторія БАРАБАШ,
к.пед.н., доцент кафедри історії,
археології, інформаційної та архівної справи,
*Центральноукраїнський національний
технічний університет*

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ОБЛАСНОЇ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМ. ДМИТРА ЧИЖЕВСЬКОГО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах військової агресії з боку російської федерації та активного поширення державою-агресором дезінформації пріоритетним питанням національної безпеки є реалізація єдиної інформаційної політики.

Сьогодні інформаційні установи відіграють особливу роль у процесі становлення громадянського суспільства. Залучаючи населення до багатьох своїх акцій і заходів, вони сприяють підвищенню громадянської активності людей, формують у них патріотизм, громадянську свідомість, допомагають створювати особливий суспільний мікроклімат у регіоні свого впливу.

Інформація є важливим соціальним, економічним і політичним потенціалом людства. В умовах безперервного збільшення обсягів інформації постає проблема її генерування й оптимізації. Відповідно до цього змінюються форми й способи роботи з величезними обсягами нових знань та інформації. Цей процес супроводжується змінами в усіх галузях людської діяльності, зокрема і в бібліотечній. Введення в усі напрями людського життя новітніх інформаційних технологій і їхній швидкий розвиток спричиняють фундаментальні зрушення в соціально-культурних та економічних засадах суспільного буття взагалі, що спонукає бібліотеки якісно змінювати свою діяльність і переосмислювати свої головні завдання.

Однією з головних ознак інформаційних установ є те що їх діяльність має найбільш дійсні й позитивні перспективи в реалізації та закріпленні людських ідеалів, цінностей і норм гармонійного розвитку в сучасному світі.

Моніторинг діяльності таких відділів ОУНБ імені Дмитра Чижевського, як відділ краєзнавства, відділ мистецтв, відділ рідкісних та цінних видань, відділ документів з економічних, технічних та природничих наук дозволив окреслити такі види і форми роботи:

1. Реалізація освітніх проектів. У перші дні воєнного стану у роботодавців та й самих працівників виникло чимало запитань щодо подальшої роботи. В межах проекту «Інформаційна платформа з питань праці» компетентні спеціалісти надавали роз'яснення ключових змін, які відбулися у трудовому законодавстві, зокрема начальниця відділу з питань експертизи умов праці управління Держпраці у Кіровоградській області Олена Хіміч на високому професійному рівні прокоментувала наявні зміни. У цьому ж ключі

відбувалася зустріч із заступницею начальника відділу нагляду на виробництві і на об'єктах підвищеної небезпеки Тетяною Петровою з виступом на тему: «Вимоги безпечної експлуатації автомобільних заправних станцій та автомобільних газозаправних пунктів».

Як аграріям захистити працівників під час воєнного стану, які заходи потрібно вжити, щоб створити безпечні та безаварійні умови праці поділилася своїми думками начальниця відділу нагляду в агропромисловому комплексі та соціально-культурній сфері Управління Держпраці у Кіровоградській області Ірина Чирва.

Ще один спільний проєкт Обласної універсальної наукової бібліотеки імені Дмитра Чижевського з навчально-методичним центром цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Кіровоградської області *«Вчимося діяти у надзвичайних ситуаціях»* включав проведення лекцій з питань загальних правил безпеки, поведіння у натовпі, безпеки на транспорті, дій при вибухах різного походження, укриття в захисних спорудах та правил поведінки в них тощо.

У сучасних умовах проблемою державної та суспільної значущості стає забезпечення безпеки життєдіяльності населення, збереження головної цінності – її громадян, їх здоров'я і життя. На даний час, ситуація в Україні щодо виникнення небезпечних ситуацій, техногенних аварій і катастроф характеризується як дуже складна, тож, затребуваною і актуальною була лекція на тему *«Як діяти при виникненні техногенних катастроф»*.

У рамках просвітницького проєкту *«Україна у роки Другої світової війни: маловідомі сторінки»*, кандидат історичних наук, доцент ЦДПУ імені Володимира Винниченка Олександр Чорний провів серію публічних лекцій:

- Україна у роки Другої світової війни: маловідомі сторінки.
- Напад Німеччини на СРСР. Оголошена неоголошена війна.
- Літо 1941. Зелена Брама. Героїзм і трагедія 6-ї та 12-ї армій.
- Сталінський наказ №270 в історії німецько-радянської війни.
- Переломний 1943: що не так?
- Битва за Дніпро: літо 1943 – весна 1944.
- Війна і пропаганда. Якими були тогочасні засоби масової інформації, якими були пропагандистські технології під час Другої світової і як вони впливали на суспільну думку.

З початку травня у бібліотеці розпочинато новий проєкт *«Розмови про літературу із Сергієм Михидою»*. У рамках проєкту запропоновано усім охочим розвивати свої уявлення про українську літературу, спілкуючись, вдосконалювати розмовну українську мову на щотижневих зустрічах із доктором філологічних наук, професором Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка – Михидою Сергієм Павловичем.

2. *Вуличні акції.* Першого квітня, в Міжнародний день птахів, на прибудинковій території обласної бібліотеки імені Дмитра Чижевського відбулася вулична акція *«Хай буде мир на Україні!»*. Для кропивничан та гостей міста було запропоновано власноруч виготовити паперових голубів –

символів миру – та на їхніх крилах написати побажання на підтримку Збройним Силам та народу України у боротьбі з російськими окупантами за свою свободу та незалежність.

3. *Навчально-практична діяльність.* Даний напрямок роботи представляє ряд мистецьких практик, зокрема майстер-класи з нейрографіки, зі скетчингу від Марії Грім; безкоштовні тижневі комп'ютерні курси при Інтернет-Центрі бібліотеки «Світ цифрової грамотності для кожного»; діяльність онлайн-клубу розмовної англійської мови з Біллом Томсоном на платформі Zoom та інші.

4. *Літературні презентації, виставки:* презентація третьої поетичної книги «Третя ластівка» молодої талановитої поетеси Ольги Могильди; презентація раритетного видання 1936 року «Українська народна пісня». Доречно буде зазначити, що у створенні збірки пісень брав участь батько українського модерну, розробник українського державного герба, прийнятого Центральною Радою, представник українського ліричного імпресіонізму Василь Кричевський.

У цьому ж ключі варто назвати виставку живопису відомого кропивницького художника, члена Національної спілки художників України Валерія Давидова «Царина тиші».

5. *Організація та проведення культурно-масових заходів.* На початку травня бібліотека стала локацією незабутнього музичного заходу – рок-фесту «Всупереч війні!» Організатором благодійної такої акції став давній і вірний друг книгозбірні – редакція газети «Україна-Центр». Зауважимо, що під час проходження рок-фесту усі охочі змогли фінансово підтримати наших воїнів на передовій, зібрані кошти волонтер Вадим Нікітін передав на закупівлю необхідних речей.

6. *Фотоекскурсії.* Історики називають місто Кропивницький центром дослідження унікального національного явища – чумацтва. Павло Рябков, історик, археолог та етнограф, краєзнавець заступник директора Обласного краєзнавчого музею, один із засновників краєзнавчого музею займався вивченням чумацтва наприкінці XIX століття, тож в рамках Міжнародного дня пам'яток і визначних місць у відділі мистецтв бібліотеки провів фотоекскурсію «Пам'ятки культури за маршрутом чумацького шляху Павла Рябкова».

7. *Краєзнавчі студії.* 50-річчю енциклопедичного видання про історію міст та сіл Кіровоградської області були присвячені краєзнавчі студії, які відбулися в бібліотеці трагічного для українського народу 24 лютого. Володимир Поліщук – відомий журналіст, краєзнавець-дослідник історії міста Кропивницький та Кіровоградської області – презентував видання «Планували одне, а збудували інше». У радянські часи газети періодично друкували повідомлення про майбутні новобудови, малюнки та макети цих споруд, а також інтерв'ю з архітекторами, у яких йшла мова про плани забудови міста Кіровограда. Але багато з того, що було заплановано партійними керівниками та зодчими, так і не збудували або ж збудували не там і не так, як спершу планували. Детальніше про плани, які були зафіксовані у газетних повідомленнях та архівних документах розповів Володимир Поліщук. При підготовці видання були використані публікації у газетах «Зінов'євський пролетар», «Молодий комунар», «Кіровоградська правда», а також матеріали, які зберігаються у фондах Державного архіву

Кіровоградської області, Обласного краєзнавчого музею та на сайті бібліотеки, а також фотографії з колекцій місцевих краєзнавців. Символічно, що сьогодні розпочинається нова історія новобудов України.

Отже, далеко не повний перелік напрямків діяльності такого потужного мегакультурного центру, як Обласна універсальна наукова бібліотека імені Дмитра Чижевського дозволяє стверджувати, що в умовах воєнного стану багатоаспектна діяльність інформаційних установ нашого регіону спрямована на об'єднання, підтримку та перемогу українського суспільства. Ми переможемо, і Кропивниччина впише свою сторінку в цій переможній історії.